

Sivistysvaliokunnalle

Asia: HE 241/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi

Suomen Vanhempainliitto kiittää mahdollisuudesta toimittaa kirjallinen asiantuntijalausunto otsikon asiasta. Vanhempainliitto tarkastelee asiakokonaisuutta erityisesti oppilas- ja opiskelijahuollon näkökulmasta.

Esityksen mukaan Suomeen muodostetaan 21 hyvinvointialuetta, joille siirrettäisiin kuntien vastuulla nykyisin olevat sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävät. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen jäisi kuntien tehtäviksi, mutta opiskeluhuollon koulukuraattori- ja psykologitehtävät siirtyisivät kuitenkin hyvinvointialueille.

Suomen Vanhempainliitto pitää ensiarvoisen tärkeänä, että opiskeluhuollon palvelujen järjestäjästä riippumatta opiskeluhuoltopalvelujen laatu ja mitoitus tulee varmistaa eikä sote-uudistuksen yhteydessä saa hukata koulu- ja oppilaitosyhteisöissä kehitettyjä hyviä toimintamalleja ja -käytäntöjä. Palvelut tulee jatkossakin järjestää lähipalveluina kouluissa ja oppilaitoksissa, ja koulukuraattoreilla ja -psykologeilla tulee olla aito mahdollisuus työskennellä koulu- ja oppilaitosyhteisöissä myös ennaltaehkäisevää yhteisöllistä opiskeluhuoltoa toteuttaen.

Oppilas- ja opiskelijahuoltoa koskeva lainsäädäntö tuli voimaan 1.8.2014. Lainsäädännön mukaan opiskeluhuollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä osallisuutta ja ehkäistä ongelmien syntymistä. Lisäksi opiskeluhuollon tavoitteena on edistää oppilaitosyhteisön ja opiskeluympäristön hyvinvointia, terveellisyttä ja turvallisuutta, esteettömyyttä, yhteisöllistä toimintaa sekä kodin ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä. Tavoitteena on myös turvata varhainen tuki, turvata opiskelijoiden tarvitsemien opiskeluhuoltopalvelujen yhdenvertainen saatavuus ja laatu sekä vahvistaa opiskeluhuollon toteuttamista ja johtamista toiminnallisena kokonaisuutena ja monialaisena yhteistyönä.

Lain tavoitteet ovat erinomaiset ja opiskeluhuollon palvelut ovat tärkeitä palveluita lapsille ja perheille. Lain peruslähdekohta on se, että opiskeluhuollon palvelut ovat osa kouluyhteisön toimintaa, jonka painopiste on ennaltaehkäisevässä toiminnassa ja varhaisessa tuessa. Laki lähtee lapsen oikeuksista ja velvoittaa yhdenvertaisten palveluiden järjestämiseen.

Vanhempainliiton toiminnassa tulee jatkuvasti ilmi, että opiskeluhuollon resurssit eivät ole riittävät eivätkä jakaudu yhdenvertaisesti kouluihin. Oppilaita jää jatkuvasti tuen ulkopuolelle. Opiskeluhuollon palvelut ovat siis hyvin erilaisia riippuen siitä, missä koulussa ja kunnassa lapsi käy koulua. Toisaalla opiskeluhuollon palveluihin on resursoitu hyvin ja koulukuraattorin, -psykologin ja -terveydenhuollon palvelut ovat läsnä ja lasten sekä kouluyhteisön saatavilla matalalla ilman kynnyksiä ja odotusaikoja. Toisissa kouluissa ja kunnissa opiskeluhuollon palveluiden saatavuus on heikkoa. Opiskeluhuollon palvelut saadaan pääosin lain määrittelemissä määrärajoissa, mutta tämäkin vaihtelee alueittain ja kunnittain.

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen raportissa ”Oppilas- ja opiskelijahuoltolain toimeenpanon arviointi esi- ja perusopetuksessa sekä lukiokoulutuksessa” on nostettu esiin nykyisen lainsäädännön toimeenpanon pulmia ja kehittämiskohteita. Karvin arvion mukaan opiskeluhuollon painopiste ei ole vielä kovin vahvasti siirtynyt yksilökeskeisestä yhteisölliseen opiskeluhuoltoon. Kehittämiskohteiksi on nostettu yhteisöllisen opiskeluhuollon vahvistaminen sekä opiskeluhoitopalveluiden saatavuuden ja henkilöstön riittävyyden yhdenvertaistaminen.¹

Sanna Marinin hallituksen ohjelmassa todetaan seuraavasti: ”Vahvistetaan oppilas- ja opiskelijahuollon palveluja kaikilla koulutusasteilla, jotta lapset ja nuoret saavat tarvitsemaansa tukea.” Suomen Vanhempainliitto toivoo, että hallitusohjelman kirjauksen toteuttamista pohditaan

- nykyisen oppilas- ja opiskelijahuoltolain,
- Karvin arvioinnissa tunnistettujen kehittämiskohteiden,
- lapsen oikeuksien sekä
- lasten ja nuorten tarpeiden pohjalta.

Vanhempainliiton näkökulmasta ei ole olennaista, kenellä järjestämisvastuu palveluista on. Mikäli opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologitehtävät siirretään hyvinvointialueille, on tärkeää, että opiskeluhoitoa toteutetaan hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimen ja kunnan opetustoimen sekä muiden opetuksen tai koulutuksen järjestäjien monialaisena suunnitelmallisena yhteistyönä oppilaiden ja opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhuollon painopiste on ennaltaehkäisevässä työssä ja siellä se tulee myös säilyttää. Opiskeluhoito on ensisijaisesti koulujen ja oppilaitosten toimintaa. Kysymys on yhteisen työn tekemisestä yhdessä. Siihen tulee sote-uudistuksen jälkeenkin olla mahdollisuus.

Helsingissä 8.3.2021

Suomen Vanhempainliitto ry, Finlands Föräldraförbund rf

Ulla Siimes
Toiminnanjohtaja

Tuija Metso
Erityisasiantuntija

¹ Summanen, Rumpu, Huhtanen: Oppilas- ja opiskelijahuoltolain toimeenpanon arviointi esi- ja perusopetuksessa sekä lukiokoulutuksessa. 2018

[Oppilas- ja opiskelijahuoltolain toimeenpanon arviointi esi- ja perusopetuksessa sekä lukiokoulutuksessa - Karvi.fi](https://www.karvi.fi/oppi/oppi-ja-opiskelijahuoltolain-toimeenpanon-arviointi-esi-ja-perusopetuksessa-ja-lukiokoulutuksessa)

